

21

JAVNA ODGOVORNOST

Zakon o sufinansiranju doprinosa vjerskih službenika u Unsko-sanskom kantonu

Oblast	Javna odgovornost
Status	Prijedlog, prije skupštinske procedure
Politički subjekt	Željko Komšić – Za građansku državu – DF/GS

Predlađači

- 22 Ibrahim Veladžić
- 14 Amir Tahić

broj22.ba

SKUPŠTINA UNSKO-SANSKOG KANTONA

Na osnovu člana 11. b) odjeljka A, poglavlja V Ustava Unsko-sanskog kantona – Prečišćeni tekst („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona" broj: 1/04 i 11/04), zastupnici u Skupštini Unsko-sanskog kantona Senija Alešević-Veladžić, Ibrahim Veladžić i Amir Tahić podnose

PRIJEDLOG ZAKONA O SUFINANSIRANJU DOPRINOSA VJERSKIH SLUŽBENIKA U UNSKO-SANSKOM KANTONU

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1. (Predmet Zakona)

Ovim zakonom uređuju se uslovi, korisnici, način finansiranja, uplata i nadzor nad korištenjem sredstava za sufinansiranje doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i doprinosa za zdravstveno osiguranje vjerskih službenika na području Unsko-sanskog kantona.

Član 2. (Cilj Zakona)

- (1) Cilj ovog zakona je osiguranje socijalne sigurnosti vjerskih službenika koji obavljaju vjersku službu na području Unsko-sanskog kantona.
- (2) Ovaj zakon primjenjuje se jednako na sve registrovane crkve i vjerske zajednice, bez davanja posebnih privilegija bilo kojoj od njih ili njenim službenicima.
- (3) Ovaj zakon ne dira u unutrašnju organizaciju crkava i vjerskih zajednica niti u njihovu samostalnost pri izboru, imenovanju i smjeni osoblja.

Član 3. (Vjerske zajednice)

Prava utvrđena ovim zakonom ostvaruju vjerski službenici crkava i vjerskih zajednica registrovanih u skladu sa Zakonom o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini.

Član 4. (Vjerski službenici)

- (1) Vjerskim službenikom u smislu ovog zakona smatra se lice koje je odlukom, dekretom, rješenjem, muraselom ili drugim službenim aktom nadležnog organa registrovane crkve ili vjerske zajednice imenovano ili postavljeno za obavljanje vjerske službe, bez obzira na obim angažmana.
- (2) Vjerski službenici iz stava (1) ovog člana naročito su:
- a) imami, hatibi, muallimi, mujezini, muderrisi i druga službena lica Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini;
- b) biskupi, svećenici, župnici, kapelani, đakoni, redovnici i redovnice Katoličke crkve;

c) episkopi, sveštenici, jereji, protojereji, đakoni, monasi i monahinje Srpske pravoslavne crkve;

d) pastori, propovjednici, prezbiteri, starješine i druga službena lica drugih registrovanih crkava i vjerskih zajednica.

(3) Status vjerskog službenika dokazuje se potvrdom nadležnog organa crkve ili vjerske zajednice.

II. PRAVO NA SUFINANSIRANJE

Član 5. (Korisnici prava)

Pravo na sufinansiranje doprinosa ostvaruje vjerski službenik koji:

a) obavlja vjersku službu na području Unsko-sanskog kantona;

b) nema zasnovan radni odnos kod drugog poslodavca po osnovu kojeg se uplaćuju puni doprinosi;

c) nije osiguran po drugoj osnovi u smislu propisa Federacije Bosne i Hercegovine kojima se uređuje penzijsko i invalidsko osiguranje;

d) nalazi se na evidenciji koju vodi nadležna crkva odnosno vjerska zajednica.

Član 6. (Obračun doprinosa)

(1) Unsko-sanski kanton osigurava sredstva za uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i doprinosa za zdravstveno osiguranje za korisnike iz ovog zakona.

(2) Doprinosi se obračunavaju i uplaćuju po osnovici, stopama i na način utvrđen propisima Federacije Bosne i Hercegovine koji se primjenjuju na osiguranika vjerskog službenika.

(3) Ovim zakonom se ne uvode nove vrste doprinosa niti nove stope doprinosa, niti se mijenja osnovica utvrđena federalnim propisima.

Član 7. (Obim finansiranja)

(1) Kanton finansira doprinose iz člana 6. ovog zakona u punom iznosu, za sve korisnike koji ispunjavaju uslove iz člana 5. ovog zakona.

(2) Sredstva za provođenje ovog zakona planiraju se posebnom stavkom u Budžetu Unsko-sanskog kantona za svaku budžetsku godinu.

Član 8. (Izvor sredstava)

Sredstva za provođenje ovog zakona osiguravaju se u Budžetu Unsko-sanskog kantona putem ministarstva nadležnog za pitanja rada i socijalne politike.

III. POSTUPAK OSTVARIVANJA PRAVA

Član 9. (Podnošenje zahtjeva)

(1) Zahtjev za ostvarivanje prava podnosi nadležni organ crkve odnosno vjerske zajednice, u ime i za račun vjerskog službenika.

(2) Zahtjev sadrži podatke o korisniku i dokaze o ispunjavanju uslova propisanih ovim zakonom.

(3) Nadležno ministarstvo vodi javno dostupan registar korisnika, koji sadrži naziv crkve odnosno vjerske zajednice, broj korisnika i ukupan iznos isplaćenih sredstava po svakoj od njih, bez ličnih podataka korisnika.

Član 10. (Evidencije)

Crkve i vjerske zajednice dužne su nadležnom ministarstvu dostavljati mjesečne i godišnje izvještaje o korisnicima za koje se ostvaruju prava iz ovog zakona.

Član 11. (Promjena okolnosti)

Crkva odnosno vjerska zajednica dužna je prijaviti svaku promjenu koja utiče na pravo korisnika u roku od 15 dana od dana nastanka promjene.

IV. NADZOR I POVRAT SREDSTAVA

Član 12. (Nadzor)

Nadzor nad provođenjem ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za pitanja rada i socijalne politike.

Član 13. (Povrat sredstava)

(1) Ako se utvrdi da je pravo ostvareno na osnovu netačnih ili nepotpunih podataka koje je dostavila crkva odnosno vjerska zajednica, za povrat neopravdano isplaćenih sredstava u Budžet Unsko-sanskog kantona odgovorna je crkva odnosno vjerska zajednica koja je podnijela zahtjev.

(2) Korisnik odgovara solidarno samo ako se utvrdi da je lično i svjesno dostavio netačne podatke.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 14. (Podzakonski propis)

(1) Vlada Unsko-sanskog kantona će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti uredbu kojom će detaljnije urediti:

- a) sadržaj zahtjeva;
- b) način dokazivanja statusa korisnika;
- c) način vođenja i objavljivanja registra;
- d) kontrolu namjenskog korištenja sredstava;
- e) druga pitanja od značaja za provođenje ovog zakona.

(2) Uredbom iz stava (1) ovog člana ne mogu se uređivati osnovica za obračun doprinosa, stope doprinosa niti vrste doprinosa.

Član 15. (Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona“.

OBRAZLOŽENJE

I. Ustavni i pravni osnov

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 11. b) odjeljka A, poglavlja V Ustava Unsko-sanskog kantona, kojim je Skupštini Kantona dato ovlaštenje da donosi zakone u okviru nadležnosti Kantona. Zdravstvo i socijalna politika su, prema Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, podijeljena nadležnost Federacije i kantona. Član 2. Zakona o doprinosima Federacije Bosne i Hercegovine izričito propisuje da su za provođenje socijalne politike nadležni kantoni.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine među oblastima zdravstvene zaštite koje se finansiraju iz javnih sredstava izričito navodi zdravstvenu zaštitu vjerskih službenika u vjerskim zajednicama. Predviđa i mogućnost da se ta zaštita finansira iz budžeta kantona. Federalni zakonodavac je, dakle, već predvidio da kanton finansira zdravstvenu zaštitu vjerskih službenika.

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine u članu 13. poznaje kategoriju osiguranika vjerskog službenika. To je lice koje obavlja vjersku službu na osnovu postavljenja nadležne crkve ili vjerske zajednice upisane u jedinstveni registar, a koje nije osigurano po drugoj osnovi. Ovaj zakon zato ne uvodi novu kategoriju osiguranika. On uređuje ko snosi trošak doprinosa za kategoriju koja u federalnom propisu već postoji.

II. Razlozi za donošenje

Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH" broj 5/04) u članu 13. tačka 4. propisuje da se država obavezuje regulirati penzijsko, invalidsko i zdravstveno osiguranje vjerskih službenika posebnim propisom. Taj propis do danas, dvadeset dvije godine kasnije, nije donesen.

Uputstvo o provođenju tog zakona („Službeni glasnik BiH" broj 28/19) u članu 7. obavezalo je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine da u roku od devet mjeseci sačini i podnese inicijativu s konkretnim prijedlozima za rješavanje ovog pitanja. Rok je istekao, a propisa i dalje nema.

Posljedica je da doprinose vjerskih službenika u praksi plaćaju same crkve i vjerske zajednice, iz sredstava koja im daju njihovi članovi. U pojedinim slučajevima ih pokrivaju i javna sredstva, dodijeljena pojedinačnim odlukama, bez propisanih kriterija i bez jednakog tretmana svih zajednica.

Kanton ne mora čekati državu. Zakon koristi nadležnost koju Kanton već ima u oblasti socijalne politike i zdravstva, bez zadiranja u nadležnosti države i Federacije.

III. Stanje u Unsko-sanskom kantonu

Unsko-sanski kanton već izdvaja javna sredstva za crkve i vjerske zajednice. Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine je u Izvještaju o finansijskoj

reviziji Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona za 2023. godinu, od 30.09.2024. godine, utvrdio da su tekući transferi od 3.273.882 KM raspoređeni na osnovu zahtjeva korisnika. Raspodjela je provedena bez utvrđene procedure i kriterija i bez javnog poziva. Revizija je utvrdila i da s korisnicima nisu zaključeni ugovori, te da za najmanje 718.000 KM nije dostavljen izvještaj o utrošku.

Ovaj zakon uklanja taj nedostatak. Umjesto godišnje odluke donesene po zahtjevu, uvodi se pravo utvrđeno zakonom, jednako za sve registrovane crkve i vjerske zajednice, uz javno dostupan registar korisnika i utrošenih sredstava.

IV. Uporedna rješenja

Republika Srbija je ovo pitanje uredila Uredbom o uplati doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje i zdravstveno osiguranje za sveštenike i verske službenike iz 2012. godine. Iz budžeta, preko ministarstva nadležnog za poslove pravde, uplaćuju se doprinosi po najnižoj propisanoj osnovici za službenike svih registrovanih vjerskih zajednica. Prema podacima tog ministarstva iz 2018. godine, doprinosi su uplaćivani za 2.259 vjerskih službenika.

Republika Hrvatska je pitanje uredila samim zakonom. Članak 17. Zakona o mirovinskom osiguranju propisuje da su obvezno osigurani svećenici i drugi vjerski službenici vjerske zajednice upisane u evidenciju, ako nisu osigurani po drugoj osnovi. Istovjetnu odredbu sadrži Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju.

U Federaciji Bosne i Hercegovine pojedini kantoni su dio ovog pitanja riješili odlukama svojih vlada, i to samo za zdravstveno osiguranje:

- a) Zapadnohercegovački kanton, odlukom objavljenom u „Narodnim novinama Županije Zapadnohercegovačke" broj 25/23;
- b) Hercegovačko-neretvanski kanton, odlukom Vlade od 23.01.2024. godine;
- c) Kanton 10, odlukom za 2025. godinu.

V. Objašnjenje pojedinih rješenja

Član 2. Stav (2) preuzima načelo iz člana 14. tačke 3. Zakona o slobodi vjere, kojim je zabranjeno davanje posebnih privilegija jednoj crkvi ili vjerskoj zajednici ili njenim službenicima u odnosu na druge. Stav (3) potvrđuje da država nema pravo miješati se u unutrašnju organizaciju crkava i vjerskih zajednica.

Član 4. Pravo se veže za službeni akt o postavljenju, bez obzira na to da li služba traje puno radno vrijeme ili je honorarna. Time su obuhvaćeni i vjerski službenici u najmanjim župama, parohijama i džematima, koji su u praksi najčešće bez osiguranja. Nabranje u stavu (2) je primjer, jer se zakon jednako primjenjuje na sve registrovane zajednice.

Član 6. Zakon ne utvrđuje osnovicu, stope ni vrste doprinosa, nego u cijelosti upućuje na federalne propise. Član 1. Zakona o doprinosima Federacije Bosne i Hercegovine propisuje da kantoni svojim propisima ne mogu uvoditi druge vrste niti utvrđivati nove stope doprinosa. Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine je presudom broj U-22/21, objavljenom u „Službenim novinama FBiH" broj 28/23,

utvrdio neustavnost odredaba istog zakona koje su se odnosile na utvrđivanje osnovice. Ovaj zakon zato uređuje samo ko snosi trošak, a ne kako se trošak obračunava.

Član 7. Kanton finansira doprinose u punom iznosu, posebnom budžetskom stavkom koja se planira svake godine. Time pravo postaje obaveza Kantona, a ne mogućnost koja zavisi od godišnje odluke.

Član 9. Registar korisnika je javan, na nivou zbirnih podataka po crkvama i vjerskim zajednicama, bez ličnih podataka. Time se provodi preporuka revizije o transparentnosti i istovremeno štite lični podaci.

Član 13. Za tačnost podataka odgovara crkva odnosno vjerska zajednica koja je podnijela zahtjev. Vjerski službenik odgovara samo ako je lično i svjesno dostavio netačne podatke, da ne bi snosio posljedice administrativne greške koju nije napravio.

Član 14. Stav (2) izričito zabranjuje da se uredbom Vlade uređuju osnovica, stope i vrste doprinosa. Time se granica federalne nadležnosti čuva i na nivou podzakonskog akta.

VI. Finansijska sredstva

Godišnji trošak provođenja zakona izračunava se kao umnožak četiri veličine:

- a) broja korisnika;
- b) mjesečne osnovice koja se po federalnim propisima primjenjuje na osiguranika vjerskog službenika;
- c) zbirne stope doprinosa;
- d) dvanaest mjeseci.

Prema važećim propisima, doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje iznosi 19,50 %, a doprinos za osnovno zdravstveno osiguranje 14,50 %, zbirno 34,00 %. Doprinos za osiguranje od nezaposlenosti ovim zakonom nije obuhvaćen.

Tačan godišnji iznos utvrđuje se na osnovu podataka Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine o broju osiguranika vjerskih službenika na području Kantona i o osnovici koja se na njih primjenjuje. Iznos će biti iskazan prije podnošenja prijedloga Skupštini. Pri utvrđivanju iznosa uzet će se u obzir sredstva koja se po drugim osnovama već izdvajaju za istu namjenu, kako se isti trošak ne bi finansirao dvostruko.

PREDLAGAČI

U Bihaću, _____ 2026. godine

Ibrahim Veladžić

kandidat broj 22

Amir Tahić

kandidat broj 14